

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU BOSNE I HERCEGOVINE
ИНСТИТУТ ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

www.bas.gov.ba

GLASNIK

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU BOSNE I HERCEGOVINE; GODINA XII, BROJ 3, OKTOBAR 2018

Glasnik
Instituta za standardizaciju BiH;
godina XII, broj 3,
oktobar 2018.
ISSN 2566-3690

Izdavač
Institut za standardizaciju
Bosne i Hercegovine
71123 Istočno Sarajevo,
Vojvode Radomira Putnika 34
telefon: +387 57 31 05 60;
fax: +387 57 31 05 75
e-mail: stand@bas.gov.ba;
www.bas.gov.ba

Glavni i odgovorni urednik
Aleksandar Cincar

Uređivački odbor
Borislav Kraljević, Goran Tešanović,
Dejana Bogdanović, Miljan Savić,
Biljana Maletić

Design/DTP
BAS

S A D R Ź A J

Svjetski dan standarda 2018	3
Hrana i agenda za razvoj nakon 2015. godine	4
Povećati ciljeve održive potrošnje	8

NOVOSTI

ISO	12
CEN	19
CENELEC	21
BAS	24

Svjetski dan standarda, 14.10.2018.

Svake godine 14. listopada članovi IEC-a, ISO-a i ITU-a proslavljaju Svjetski dan standarda, poštujući zajedničke napore tisuće stručnjaka iz cijeloga svijeta na izradi dobrovoljnih tehničkih dokumenata koji su objavljeni kao međunarodni standardi.

James M. Shannon,
predsjednik IEC-a

John Walter,
predsjednik ISO-a

Houlin Zhao,
glavni tajnik ITU-a

Međunarodni standardi i četvrta industrijska revolucija

Kao što su standardi bili od vitalnog značaja tijekom prve industrijske revolucije, prije više od 250 godina, oni će također imati ključnu ulogu u četvrtoj industrijskoj revoluciji.

Četvrta industrijska revolucija odnosi se na nove tehnologije koje brišu tradicionalne granice između fizičkih, digitalnih i bioloških svjetova. Ljudi i stvari postaju sve više povezani i to će utjecati na način na koji proizvodimo, trgujemo i komuniciramo, baš kao što je parna energija transformirala proizvodne metode i način života mnogih tijekom prve industrijske revolucije.

U 18. stoljeću prelazak s manuelnog rada na strojeve i tvornički rad povećao je potrebu za standardima, primjerice, da se zamijene dijelovi strojeva i omogući specijalizirana masovna proizvodnja komponenti.

Danas će standardi ponovno igrati ključnu ulogu u prijelazu u novu eru. Bez njih se promjene kojim svjedočimo ne mogu desiti tako brzo. Inovatori se oslanjaju na međunarodne standarde, poput onih koje su razvili IEC, ISO i ITU, kako bi se osigurala kompatibilnost i interoperabilnost, tako da bi se nove tehnologije mogle usvajati bez poteškoća. Oni su također sredstvo za širenje znanja i inovacija na globalnoj razini.

Brzina promjena koje proistječu iz četvrte industrijske revolucije sa sobom nosi određene izazove. Roboti i umjetna inteligencija obavljat će sve više zadataka koje su ranije obavljali ljudi, a aditivna će proizvodnja (poznata i kao 3D print) promijeniti način na koji se roba proizvodi i omogućiti nam da „tiskamo stvari“ kod kuće. Kako je sve digitalno povezano, od zrakoplova pa do monitora za bebe, ranjivost podataka i posljedice grešaka su sve veće. To su samo neki primjeri problema s kojima se suočavaju nove generacije pametnih tehnologija koje se temelje, između ostalog, na velikim količinama podataka, povećanoj integraciji, pohrani podataka u oblaku (cloud) i otvorenoj komunikaciji između uređaja. Međunarodni standardi predstavljaju efikasan način za stvaranje sigurnosti i minimiziranje rizika. Primjerice, sigurnosni standardi pomažu u zaštiti naših podataka i odvraćaju od napada hakera, a sigurnosni standardi za robote olakšat će interakciju s ljudima.

Četvrta industrijska revolucija je već počela, stoga, da bi u potpunosti ostvarila svoj potencijal i doprinijela poboljšanju našeg društva, nužno je razviti odgovarajuće standarde.

HRANA I AGENDA ZA RAZVOJ NAKON 2015. GODINE

Preuzeto iz ISOfocusa #129

Autor: Clare Naden

Kada su se 193 vlade okupile kako bi se usuglasile sa zajedničkim okvirom za rješavanje 17 glavnih globalnih problema do 2030. godine, standardi su se smatrali ključnim faktorom koji će pomoći u ostvarivanju programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj. S preko 1600 standarda samo u sektoru proizvodnje hrane, očito je da ISO ima odgovarajuće resurse. Ali koji su standardi najvažniji i kakve koristi od njih može očekivati prehrambena industrija?

Živimo u svijetu u kojem skoro dvije milijarde ljudi ima prekomjernu težinu ili je gojazno, dok s druge strane više od 800 milijuna ljudi gladuje. Dodajte tome rastuću populaciju koja će se povećati na 9,7 milijardi ljudi do 2050. godine - što znači još dvije milijarde više usta koja treba nahraniti - i jasno je da su sigurna, održiva i učinkovita proizvodnja kao i distribucija hrane jedan od najvećih izazova današnjice.

Stoga nije čudno što je pokušaj da se nahrani ljudska populacija ključni element Agende¹ Ujedinjenih naroda za razdoblje do 2030, čiji ciljevi² održivog razvoja (Sustainable Development Goals - SDG) uključuju glavnu komponentu za iskorjenjivanje gladi i siromaštva diljem svijeta. Standardizacija može igrati značajnu ulogu u tim naporima, zbog čega je najveći tehnički komitet ISO-a u području hrane preuzeo inicijativu da ciljeve Agende 2030 postavi u središte svojih aktivnosti.

Cilj „iskorjenjivanje gladi”

„Koliko smo blizu iskorjenjivanju gladi?”. To je pitanje postavljeno u izvješću Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (Food and Agriculture Organization of the United Nations - FAO) o stanju sigurnosti hrane i ishrane u svijetu. Izgleda da to nije slučaj sudeći po broju pothranjenih ljudi, koji je porastao sa 777 milijuna u 2015. na 815 milijuna

¹ Agenda 2030 za održivi razvoj pokrenuta je na Samitu Ujedinjenih naroda održanom u New Yorku 25. i 27. rujna 2015. godine i ima za cilj da okonča siromaštvo u svim njegovim oblicima. Program UN 2030 predviđa „svijet u kojem se poštuju ljudska prava i dostojanstvo, vladavina zakona, pravda, jednakost i nediskriminacija”. Utemeljena je na Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima i međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i naglašava odgovornost svih država da poštuju, štite i promoviraju ljudska prava. Snažan akcent stavljen je na osnaživanje žena i ugroženih skupina kao što su djeca, mladi, osobe s invaliditetom, starije osobe, izbjeglice, interno raseljene osobe i migranti.

Cilj Agende, koja se sastoji od 17 ciljeva održivog razvoja (SDG-ova) i 169 podciljeva, jeste da iskorijeni siromaštvo u svim oblicima i da „teži ostvarenju ljudskih prava svih i postizanju rodne ravnopravnosti”.

Link: <https://www.coe.int/en/web/programmes/un-2030-agenda>

² Ciljevi održivog razvoja su:1)svijet bez siromaštva;2)svijet bez gladi;3)zdravlje i blagostanje;4)kvalitetno obrazovanje;5)rodna ravnopravnost;6)čista voda i sanitarni uslovi;7)pristupačna energija iz čistih izvora;8)dostojanstven rad i ekonomski rast;9)industrija, inovacije i infrastruktura;10)smanjenje nejednakosti;11)održivi gradovi i zajednice;12)odgovorna potrošnja i proizvodnja;13) očuvanje klime;14)očuvanje vodenog svijeta;15)očuvanje života na zemlji;16)mir, pravda i snažne institucije;17)partnerstvom do ciljeva.

u 2016. godini. Istodobno, broj ljudi koji pati od gojaznosti se utrostručio od 1975. godine. Kako osigurati da se hrana proizvodi na održiv način u odgovarajućim područjima diljem planeta, dakle, nije lak zadatak.

FAO je agencija čiji je glavni zadatak praćenje pokazatelja u šest od 17 ciljeva održivog razvoja – i to ciljeva 2, 5, 6, 12, 14 i 15. Među šest ključnih ciljeva održivog razvoja za prehrambene tvrtke spadaju eliminacija gladi, unaprjeđenje sigurnosti hrane i održivost poljoprivrednog sustava, pristup vodi i provođenje zdravstvenih mjera, održiva proizvodnja i potrošnja, i zaštita šuma i oceana. Pored toga, SDG 3 „osposobiti sve da imaju zdrav život i promovirati dobrobit svih starosnih dobi” izuzetno je važno za prehrambene tvrtke.

Postoje još četiri razvojna cilja koja su jednako značajna za agroindustriju. SDG 9 se, primjerice, odnosi na infrastrukturu, održivu industrijalizaciju i inovacije, dok SDG 13 podržava aktivnosti vezane za klimatske promjene. U međuvremenu, SDG 8 pokriva održivi ekonomski rast i punu zaposlenost, a SDG 17 poziva na jačanje partnerstava kako bi se osigurala održivost na globalnoj razini.

Uz širok portfolio međunarodnih standarda, koji sadrži globalno priznate alate koji pomažu vladama, industriji i potrošačima da doprinesu svim SDG-ovima, ISO se može pohvaliti s preko 1600 standarda samo u sektoru proizvodnje hrane, osmišljenom tako da izgradi povjerenje u prehrambene proizvode i poboljša poljoprivredne metode. Dodajte tome one standarde koji pomažu organizacijama da upravljaju svojim utjecajem na okoliš, promoviraju održive i etičke odluke o kupnji i smanjuju otpad, i nije čudno da će ISO-ovi tehnički komiteti početi usklađivati svoj rad sa SDG-om Ujedinjenih naroda kako bi saznali kako još više doprinijeti postizanju tih ciljeva.

Partneri u razvoju

ISO tehnički komitet ISO/TC 34, *Prehrambeni proizvodi*, jedan je od vodećih tehničkih komiteta ISO-a. Od svog osnutka 1947. godine, ISO/TC 34 je objavio skoro 850 standarda - s još 120 koji su u fazi razvoja - koji pokrivaju hranu i za ljude i za životinje, od „njive do trpeze”. Sastoji se od 19 različitih potkomiteta i radnih skupina koje se usredotočuju na sve od prehrambenih proizvoda i hrane za životinje do sigurnosti, vitamina i mikrobiologije. Tim od 307 stručnjaka iz 138 zemalja zadužen je za ISO-ovu osnovnu porodicu standarda – seriju standarda ISO 22000 za upravljanju sigurnošću hrane - koja sadrži smjernice i najbolje prakse za upravljanje rizicima u svim područjima proizvodnje hrane.

Sandrine Espeillac, tajnica ISO/TC 34, izjavila je da je poziv od strane Codex Alimentarius za sudjelovanje u panelu na jednom od njihovih događaja prošle godine poslužio kao katalizator tehničkom komitetu da pažljivo pogleda kako standardi vezani za hranu doprinose SDG-u i pokrene inicijativu u okviru komiteta kako bi se vidjelo što se još može učiniti kako bi se budući standardi uskladili s Agendom 2030. Često nazivan „Kodeks o hrani”, za Codex Alimentarius može se bez ikakve sumnje reći da je najvažnija međunarodna referentna točka u pitanjima koja se tiču kvalitete hrane.

„Događaj je bio posvećen partnerstvu između Codex Alimentarius i međunarodnih organizacija za održivi razvoj”, objašnjava Sandrine Espeillac. „Sudjelovala sam na panelu na kojemu se razmatralo kako svi zajedno možemo doprinijeti implementaciji Agende za održivi razvoj do 2030. godine. Jasno je da su mnogi naši standardi već direktno dali svoj doprinos - iako veza nije uvijek napravljena – kao i da postoje neka područja u kojima bi standardizacija mogla učiniti još više.”

Ta je situacija podstakla komitet da pokrene projekt kako bi ispravno mapirao vezu trenutačnih standarda i SDG-a i razvio potpuno novu tehničku specifikaciju koja se direktno usredotočuje na to kako agroprehrambeni sektor može ponuditi svoj doprinos u tom području.

Veliki prekid veze

Društvena odgovornost je područje u kojem se ta veza mora učiniti očitijom. Unatoč sve većoj svijesti da poduzeća stvarno mogu postati pokretačka snaga za dobro u društvu i svijetu, tvrtke i dalje imaju tendenciju da koriste SDG kao pokazatelj koji pokazuje kako postojeće poslovne aktivnosti doprinose postizanju 17 globalnih ciljeva. Ni prehrambena industrija nije izuzetak. Time se dodatno naglašava „veliki jaz” između tvrtki koje dobro posluju dok se stanje u svijetu pogoršava.

Kako bismo u potpunosti shvatili puni potencijal SDG-a u poslovanju, u korporativnu strategiju moramo uključiti pravu održivost, a međunarodni standardi nam pružaju tu priliku. Uzmimo, primjerice, buduću tehničku specifikaciju ISO/TS 26030. Tehnički komitet ISO/TC 34 radi na predstavljanju jednog od najčešće primjenjivanih globalnih referentnih standarda za društvenu odgovornost u prehrambenom sektoru – standarda ISO 26000.

Ta dugo očekivana tehnička specifikacija dat će smjernice o tome kako integrirati ključna pitanja društvene odgovornosti u lancu ishrane, koja bi trebala poslužiti za usklađivanje različitih pristupa na međunarodnoj razini. Njezini ciljevi uključuju doprinos postizanju SDG-a pružanjem preporuka poduzećima i organizacijama o tome kako mogu djelovati na etički i transparentan način koji doprinosi održivom razvoju.

Primjer: kakao

Standardi koji su već u fazi razvoja, koji su lako povezani sa SDG-om, uključuju seriju ISO 34101 o održivom i sljedivom kakau. Sektor kakaa je značajna industrija za postizanje SDG-ova, jer pruža prednosti malim zemljoradnicima u zemljama u razvoju. Kultura koja zahtijeva puno radne snage često daje niske prinose, što otežava poljoprivrednicima da budu ekonomski održivi.

Iako postoje brojne inicijative koje pomažu da se proizvodnja kakaa učini održivom, i dalje postoji velika potreba za harmonizacijom, za uspostavljanjem jedinstvenih procedura i izgradnjom konsenzusa o tome što zaista znači koncept održivosti u ovom sektoru i kako ove inicijative stvarno služe potrebama poljoprivrednika.

Zbog činjenice da se ova serija standarda sastoji od nekoliko dijelova, ISO 34101, *Održivi i sljedivi kakao*, sadržava postupni prijelaz na održivu proizvodnju kakaa i određuje zahtjeve za sustav upravljanja, sljedivost proizvoda i poboljšane značajke. S dinamičnim planom razvoja farme, cilj standarda jeste implementacija dobre poljoprivredne prakse, zaštita okoliša i poboljšanje socijalnih uvjeta i načina života poljoprivrednika. Taj pristup ima potencijal da poljoprivrednu proizvodnju kakaa učini atraktivnijom za mlade ljude, što je važno jer je prosječna starost poljoprivrednih proizvođača u posljednjih nekoliko decenija naglo porasla u glavnim regionima za proizvodnju kakaa.

Još jedan dokument ISO/TC-a 34 koji je identificiran kao direktno usklađen s postizanjem SDG-ova jeste tehnička specifikacija ISO/TS 34700 za upravljanje zaštitom životinja. Ona

pomaže organizacijama u industriji hrane i hrane za životinje da razviju plan za dobrobit životinja koji je usklađen s načelima Kodeksa o zdravlju kopnenih životinja Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE) i da osigura dobrobit životinja u čitavom lancu opskrbljivanja.

Vrhunski prioritet

Tijekom godine, s napretkom aktivnosti na mapiranju aktualnih standarda u sektoru prehrane s postizanjem SDG-ova, ISO/TC 34 imaće priliku da promovira prednosti standarda za hranu, što bi trebalo potaknuti širenje i dodatno doprinijeti postizanju SDG-ova.

Ali posao se tu ne zaustavlja. „To je zapravo samo vrh ledenog brijega”, kaže Sandrine Espeillac. „Sada kada su SDG-ovi ključni dio našeg poslovnog plana, oni će biti na vrhu dnevnog reda kada budući standardi budu predlagani i razvijani. Nadamo se da će to doprinijeti održivijoj prehrambenoj industriji u svijetu”.

S obzirom na to da se može smatrati čuvarem sigurnosti hrane u svijetu, prehrambena industrija ima jedinstvenu priliku da prihvati SDG agendu i koristi je kao pokretača poslovnih strategija i inovacija. Da bi u potpunosti podržali organizacije u pokušaju da razumiju i doprinesu globalnom postizanju SDG-ova, bit će potrebno izraditi nove standarde. Oni bi trebali biti jasniji, usredotočeniji i pragmatičniji, tako da se možemo nadati kako će jednoga dana postići cilj Ujedinjenih naroda o „iskorjenjivanju gladi”.

POVEĆATI CILJEVE ODRŽIVE POTROŠNJE

Preuzeto iz ISOfocusa #130

Autor: Ann Brady

Poduzeća se bave prodajom svojih proizvoda, a kupci tih proizvoda žele dobiti najbolju moguću uslugu za svoj novac, međutim, to predstavlja opterećenje već osiromašenim prirodnim resursima i manjak transparentnosti u lancu opskrbljivanja. Kako standard ISO 20400, *Sustainable procurement – Guidance*, doprinosi u promjeni načina proizvodnje i potrošnje robe i resursa i kako uz pomoć njega otvaramo put održivoj potrošnji?

U svijetu postoji prijevremena potreba za održivim razvojnim ciljevima (SDG), koje je definirao UN kao plan za prosperitetniji i izdržljiviji svijet. Danas je malo onih koji nisu svjesni nekada nesagledivih i potencijalno katastrofalnih posljedica na okoliš prouzročenih emisijom ugljeničnog dioksida, zagađivanjem iz termoelektrana na uglj, plastičnim otpadom koji zagađuje naše oceane i ubija morske životinje, krčenjem šuma, taloženjem Arktičkog leda, klimatskim promjenama, urbanizacijom - lista je dugačka.

Ti problemi, i ekonomski i ekološki, predstavljaju ozbiljnu prijetnju dobrobiti budućih generacija. Ako je suditi prema izvješću Svjetskog ekonomskog foruma o globalnim rizicima 2018, unatoč poboljšanim ekonomskim uvjetima i nedavnim znacima „podsticanja” globalnog rasta, uopće nemamo razloga za zadovoljstvo. U izvješću se iskazuje posebna zabrinutost zbog ekonomskog utjecaja novih tehnologija četvrte industrijske revolucije kao i nedostatak napretka u zaštiti okoliša.

Ekonomski modeli

Tu je činjenicu dodatno potvrdila Sharan Burrow, glavna tajnica Međunarodne konfederacije sindikata (ITUC). Ona je u Davosu u siječnju ove godine upozorila da sadašnji ekonomski model ne ispunjava očekivanja globalne radne snage, unatoč posvećenosti velikog broja lidera ispunjavanju ciljeva održivog razvoja i poštovanju Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama.

Cilj broj 12 iz UN-ovih ciljeva održivog razvoja jeste da se uspostave održivi potrošački i proizvodni obrasci. Prema UN-u: „Ostvarenje cilja 12 zahtijeva jak nacionalni okvir za uspostavljanje održive potrošnje i proizvodnje koji je integriran u nacionalne i sektorske planove, održive poslovne prakse i ponašanje potrošača, uz poštovanje međunarodnih normi o upravljanju opasnim kemikalijama i otpadom”.

Paul Polman, glavni direktor Unilevera, globalne tvrtke za proizvodnju robe široke potrošnje koja održivost stavlja u žižu svojih aktivnosti, izjavio je u izvješću, koje je objavio The Guardian, da SDG-ovi predstavljaju „najveću ekonomsku priliku ikada” i moraju imati ključnu ulogu u definiranju strateških ciljeva i odluka o investiranju. On kaže da brendovi

tvrtke Unilever koja se bavi „održivim življenjem” (tj. da su integrirali održivost u svoju misiju i proizvode) rastu „30% brže od ostatka tvrtke”.

Posljednja kap?

Napredak je postignut i u drugim područjima. McDonald's, američka tvrtka brze hrane, objavio je planove za smanjenje uporabe plastičnih slamki za jednokratnu uporabu u Velikoj Britaniji – gdje se, prema BBC-u, koristi 8,5 milijuna slamki godišnje - i razmatra uporabu papirnatih slamki. Također je u Velikoj Britaniji lanac pivnica JD Wetherspoon početkom godine prestao upotrebljavati plastične slamke.

Međutim, kako mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) s malim proračunima mogu istodobno zaštititi i profit i planet? Kako oni mogu integrirati te ciljeve, a naročito SDG broj 12, u strategije održivog razvoja koje stvaraju vrijednost i samim tvrtkama, kao i građanima? Standardi igraju jasnu ulogu u ovom procesu, a ISO 20400 je standard koji nudi globalne smjernice za održivu nabavu; standard je usklađen sa ISO 26000, koji sadrži 450 preporuka vezanih za ciljeve održivog razvoja, obrađuje sedam ključnih područja društvene odgovornosti: upravljanje organizacijom; ljudska prava; radne prakse; okoliš; fer prakse; pitanja potrošača i uključivanje i razvoj zajednice.

Prednosti za MSP-ove

Osoba za koju možemo reći da ima iskustva iz prve ruke je Jacques Schramm, osnivač i glavni tajnik tvrtke A2 Consulting, MSP sa oko 100 zaposlenika koji posluju uglavnom u Francuskoj, a koja je specijalizirana za preobražaj organizacija. Schramm je četiri godine bio uključen u predsjedavanje ISO-ovim projektom - što on opisuje kao „veliki napor za prilično malu organizaciju”. On vjeruje da je to njegovoj tvrtki pomoglo u izgradnji reputacije na francuskom tržištu i olakšalo stjecanje klijenata.

Schramm kaže: „Mi igramo aktivnu ulogu u promoviranju ovog novog standarda na francuskom tržištu i izgradili smo francuski ISO 20400 barometar koji svake godine mjeri koliko velike javne i privatne organizacije znaju o ovoj temi, koliko primjenjuju te smjernice i koliki je utjecaj korporativne društvene odgovornosti na društvo.”

Također objašnjava da je ISO 20400 usklađen sa ISO 26000 kao i sa SDG-om broj 12. Zbog toga je standardu pružena potpuna potpora radne skupine iz Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP), organizacije u okviru UN-a, odgovorne za promoviranje odgovorne potrošnje i proizvodnje diljem svijeta.

Prednosti ISO 20400

ISO 20400, *Održiva nabava - Upute*, sektorska je primjena ISO 26000, standarda o društvenoj odgovornosti, koja definira načela etičkog ponašanja u čitavom lancu opskrbljivanja. Standard:

- povećava sigurnost lanca opskrbljivanja (tj. povlačenje proizvoda ili stečaj dobavljača)
- sprječava financijske, ekološke i reputacijske rizike
- podstiče povjerenje investitora i kupaca
- promovira blagostanje zaposlenika
- doprinosi otvaranju novih tržišta za proizvode i usluge

Preobrazba rizika

Schramm ističe da UNEP smatra da je ISO 20400 važan alat za organizacije velike kupovne moći. Upotrebljavaju ga za uspostavu odgovarajuće politike nabave koja uzima u obzir ciljeve SDG 12, u mjeri u kojoj im kontekst i njihova djelatnost omogućuje da im to postane prioritet. Prema njegovim riječima: „Rješavanje ovoga pitanja može dovesti do pretvaranja rizika u priliku kroz redizajniranje nabave, analizu životnog ciklusa, recikliranje otpada i preobrazbu poslovnog modela. Stoga su neke napredne organizacije smatrale da je to pitanje ključno za njihovu strategiju.”

Jedna od izravnih koristi za A2 Consulting u implementaciji ISO 20400, kaže Schramm, bio je značajan napredak u definiranju održivih kriterija nabave koji su im pomogli u postizanju rezultata od 79/100, u procjeni društvene odgovornosti tvrtke EcoVadis koja ih rangira među liderima u njihovoj kategoriji. Ovaj interni proces također olakšava stjecanje novih klijenata i pomaže ne samo u zapošljavanju novih talenata na tržištima, već i u „zadržavanju u tvrtki nakon zapošljavanja”.

Ciljevi održivog razvoja nadovezuju se na Milenijske razvojne ciljeve (MDG-ove), o kojima su se usuglasile vlade 2001. godine. UN je nazvala MDG-ove „najuspješnijim pokretom borbe protiv siromaštva u povijesti”. Međutim, neki tvrde da je angažman na postizanju SDG-ova tekao sporo, a u prošlogodišnjem izvješću iz The Guardian navodi se da, godinu dana od usvajanja SDG-ova, većina poduzeća nije bila angažirana u postizanju tih ciljeva, unatoč tome što su stručnjaci ukazivali na ekonomske mogućnosti.

Učinkoviti promidžbeni rad

Da bi bio zaista korisan, standard ISO 20400 mora biti implementiran diljem svijeta i integriran u sve organizacije čija kompleksnost nastavlja rasti na globalnoj razini. Najbolji način da se to uradi jeste učinkovita promidžba standarda, posebice u pogledu konteksta zemlje u kojoj organizacije posluju.

Schramm kaže: „U Francuskoj, zahvaljujući „inicijativi ISO 20400 barometar”, prvo ćemo raditi na tome da objasnimo razloge zašto organizacije trebaju koristiti ISO 20400, uključujući nove trendove kao što su uvažavanje zahtjeva investitora. Također moramo raditi na „praktičnoj strani” i alatima koji olakšavaju implementaciju standarda; primjerice, na naprednijim smjernicama kao što je postavljanje prioriteta ili na pristupe ocjenjivanju, alate i pružatelje usluga, koji sve zajedno jamče priznanja i povjerenja”.

Međunarodna suradnja i razmjena iskustava između zemalja diljem svijeta također su jedan od ključnih faktora za promoviranje standarda. Shaun McCarthy razumije prednosti takve suradnje. On je predsjedatelj organizacije Supply Chain School, odnosno „škole” koja se bavi suradnjom između klijenata, izvođača radova i dobavljača prve razine koji imaju zajednički interes u stjecanju vještina njihova lanca opskrbljivanja.

McCarthy je također direktor Action Sustainability, male konzalting tvrtke specijalizirane za održivu nabavu, koji je predvodio izaslanstva Velike Britanije i Australije u razvoju ISO 20400. Kao i Jacques Schramm, on tvrdi da njegovi klijenti izvješćuju o značajnim prednostima, kao što su „smanjenje troškova, povećanje broja ugovora, poboljšanje povjerenja dioničara, bolji odnosi s kupcima i smanjenje rizika”.

Praktična potpora

Action Sustainability pruža praktičnu potporu i smjernice i može potvrditi održive procese nabave organizacije i podržati razvoj akcijskih planova koji upotrebljavaju ISO 20400 smjernice kao strateški okvir.

Većina organizacija diljem svijeta svoje aktivnosti obavlja kroz svoje lance opskrbljivanja. McCarthy veruje da je stoga nemoguće ispuniti SDG 12 ili mnoge druge SDG-ove bez doprinosa lanca opskrbljivanja. „ISO 20400 osigurava okvir za to”, kaže on.

Štoviše, ISO 20400 također pruža organizacijama strukturu za uspostavljanje održive nabave. Kratkoročno, kaže McCarthy, organizacije nemaju jasne ciljeve i sposobnost da svoje politike formuliraju na način na koji bi njihovi lanci opskrbljivanja mogli odgovoriti. „Oni također ne uspijevaju utvrditi prioritete koji bi bili sukladni potrebama lanca opskrbljivanja”, međutim ISO 20400 predstavlja „nit” koja ih povezuje s njihovim strateškim ciljevima.

Uputa za visoku kvalitetu

Prema McCarthyju, kako bi se osigurala dugoročna kompetentnost i održala konkurentnost lanca opskrbljivanja, nužno je izgraditi kapacitete lanca opskrbljivanja. Ako ne investiramo u to, smanjit ćemo konkurenciju i podstaknuti rast cijena - održivost ne bi trebala koštati više nego loša nabava. „ISO 20400 pruža smjernice visoke kvalitete u ovom području”, kaže on.

Misija Action Sustainability jeste „stvaranje održivog poslovanja kroz akciju”. McCarthy dodaje da trebamo izmjeriti ono što nam naši dobavljači zapravo isporučuju, a ne samo bombardirati ih besmislenim upitnicima. Uputa za mjerenje značajki u standardu ISO 20400 od velike je vrijednosti za organizacije koje pokušavaju ispuniti ovaj cilj, kaže on. Uz pomoć standarda za nabavu jasno je da male organizacije mogu imati veliki utjecaj, što nam daje nadu za održivu budućnost.

NOVOSTI

Globalna agenda 2030

Autor: Clare Naden

Pokažite da ste otvoreni i zaboravite ideje i paradigme iz prošlosti kako biste pronašli rješenja koja nitko prije vas ne bi mogao pronaći, kaže Bertrand Piccard, inicijator Solar Impulsea, prvog zrakoplova koji leti oko svijeta bez goriva.

Bertrand Piccard se ovoga tjedna u Ženevi, Švicarska, obratio publici u kojoj je bilo više od 500 izaslanika iz preko 150 zemalja koje su predstavljale svijet standardizacije i drugih međunarodnih organizacija na 41. Općoj skupštini ISO-a.

„Morate biti zainteresirani za ono što drugi rade, čak i ako vam te ideje ne odgovaraju, kako biste stvorili nove načine razmišljanja, rekao je on, pozivajući se na to kako organizacije mogu uvesti inovacije i napraviti pozitivne promjene.

„Unaprjeđenje globalne agende” je ovogodišnja tema koja razmatra kako se moć međunarodnih standarda može iskoristiti kako bi se riješili mnogi od najvećih svjetskih izazova kao što su klimatske promjene, zagađenje i siromaštvo.

Događaj dolazi u trenutku kada „svijetu treba više ISO-a”, rekao je predsjednik ISO-a John Valter na događaju.

„Mi ne podižemo zidove, mi gradimo mostove. Mi ne pravimo neprijatelje, već tražimo pouzdane partnere. Mi ne podstičemo podjelu i izolaciju od ostatka svijeta, već gradimo partnerstva. Članovi ISO-a imaju jedinstvenu priliku ali i obvezu da ostatku svijeta pokažu kako ćemo kroz zajedničko zalaganje uspjeti riješiti brojne izazove s kojima se suočavamo - u korist svih”.

U svom uvodnom izlaganju, glavni tajnik ISO-a Sergio Mujica istaknuo je da međunarodni standardi pružaju platformu za inovacije, iz kojih mogu proizaći nove tehnologije i rješenja.

„Standardi su također ključni alati za rješavanje svih izazova navedenih u Programu Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030 i njegovih 17 ciljeva¹ održivog razvoja (UN SDGs), koji su ključno žarište ovogodišnjeg događaja”, rekao je on.

„ISO je bio uključen u SDG-ove čak i prije no što su oni definirani, a ovogodišnja Opća skupština idealna je polazna točka za izradu mape puta za kreatore politika, tvrtke i organizacije o tome kako međunarodni standardi mogu pomoći u postizanju održive budućnosti”.

¹ Ciljevi održivog razvoja su: 1) svijet bez siromaštva; 2) svijet bez gladi; 3) zdravlje i blagostanje; 4) kvalitetno obrazovanje; 5) rodna ravnopravnost; 6) čista voda i sanitarni uslovi; 7) pristupačna energija iz čistih izvora; 8) dostojanstven rad i ekonomski rast; 9) industrija, inovacije i infrastruktura; 10) smanjenje nejednakosti; 11) održivi gradovi i zajednice; 12) odgovorna potrošnja i proizvodnja; 13) očuvanje klime; 14) očuvanje vodenog svijeta; 15) očuvanje života na zemlji; 16) mir, pravda i snažne institucije; 17) partnerstvom do ciljeva.

Imajući to u vidu, ISO je zajedno s Ujedinjenim narodima, koje je predstavljalo Ekonomsko povjerenstvo Ujedinjenih naroda za Europu (UNECE), održao interaktivnu sesiju na kojoj se razgovaralo o tome kako regulatorna tijela, poduzeća i autori standarda mogu raditi zajedno kako bi dalje doprinijeli UN-ovim Ciljevima održivog razvoja.

ISO je također pokrenuo posebnu stranicu na svom mrežnom mjestu, uključujući i alat za mapiranje, koja sadrži više od 600 standarda koji izravno doprinose postizanju ovih ciljeva. Alat treba služiti kao vrijedan resurs za organizacije koje se žele uključiti u ovaj proces.

Drugi istaknuti govornici na ovom događaju, koji je okončan 28. rujna, među kojima su bili Jean-Pierre Reimond, ambasador Stalne misije Švicarske u Uredu Ujedinjenih naroda, zamjenik glavnog direktora Svjetske trgovinske organizacije (WTO), Alan Wolff, razgovarali su o tome kako standardi pomažu u olakšavanju međunarodne trgovine, a Filippo Veglio iz Svjetskog poslovnog vijeća za održivi razvoj (VBCSD) o tome kako standardi doprinose održivosti.

Također su održane interaktivne radionice i diskusije o trendovima u međunarodnoj trgovini i ulozi standarda, tehnoloških standarda i inovacija i angažiranju kreatora politika i vlade.

Godišnja ISO-ova Opća skupština okuplja predstavnike ISO-ovih članica diljem svijeta. Ona je dio ISO-ovog tjedna 2018, tjedna sastanaka održanih u Ženevi, Švicarska, od 24. do 28. rujna 2018.

Objavljen novi međunarodni standard za tradicionalnu kinesku medicinu

Autor: Clare Naden

Moksibustija je oblik akupunktura koju su ljekari i terapeuti tisućama godina primjenjivali u tradicionalnoj kineskoj medicini, čija se uporaba povećava diljem svijeta. Objavljen je novi međunarodni standard ISO 20493, *Traditional Chinese medicine – Infrared moxibustion-like instrument*, kako bi se povećala sigurnost i kvaliteta upotrijebljenog instrumenta¹.

Osteoartritis, digestivne tegobe, astma i povrede mekih tkiva samo su neki od mnogih zdravstvenih problema koji bi se mogli otkloniti moksibustijom, oblikom terapije toplinom koja cilja akupunkturne točke u tijelu.

Tradicionalnom uporabom biljke „moksa“, suvremena moksibustija može uključivati uporabu infracrvenog instrumenta za moksibustiju koji simulira toplinski efekt i infracrveni spektar sagorijevanja biljke radi zračenja tijela u tim točkama.

S obzirom na to da raste broj različitih uređaja za infracrveno zračenje koji su sada dostupni na tržištu, važnije je nego ikada da se oni razlikuju jedni od drugih kako bi se povećala njihova sigurnost i djelotvornost.

Standard ISO 20493, *Traditional Chinese medicine – Infrared moxibustion-like instrument*, ima za cilj da uradi upravo to tako što postavlja minimalne zahtjeve za sigurnost i kvalitetu i za proizvođače i regulatorne agencije.

Dr. David Graham, predsjedatelj tehničkog komiteta koji je razvio ovaj standard, rekao je: „Infracrveni instrument za moksibustiju koji se upotrebljava u tradicionalnoj kineskoj medicini upotrebljava specifične valne duljine za liječenje različitih bolesti, tako da smo se odlučili da razvijemo međunarodni standard kako bi oni bili djelotvorni i kako bi regulirali tržište.

„ISO 20493 definira područje primjene i tehničke zahtjeve potrebne za povećanje sigurnosti i kvalitete, pružajući temelj na kojem se mogu donijeti propisi i olakšati međunarodna trgovina“.

ISO 20493:2018 razvio je ISO-ov tehnički komitet ISO/TC 249, *Tradicionalna kineska medicina*, čije je tajništvo u nadležnosti SAC-a, članice ISO-a u Kini. Dostupan je kod Instituta za standardizaciju BiH ili preko ISO Storea.

¹ Instrument za moksibustiju

Smanjenje rizika od kršenja sigurnosti informacija sa standardom ISO/IEC 27005

Autor: Clare Naden

U našem hiperpovezanom, tehnološkom svijetu, kršenje sigurnosti podataka i *cyber* napadi i dalje predstavljaju značajnu prijetnju za organizacije, a često se za to okrivljuje nedostatak svijesti o rizicima¹. Novi revidirani standard bit će koristan u rješavanju tog problema.

Zaštita sigurnosti informacija tvrtke - bez obzira da li su u pitanju poslovne informacije ili osobni podaci o klijentima – u centru je pozornosti kao nikada do sada. Nova uredba kao što je Europska uredba o zaštiti općih podataka (General Data Protection Regulation - GDPR) znači da su organizacije pod još većim pritiskom da povećaju sigurnost svojih informacija. Međutim, također je nužno imati odgovarajuće tehnologije i procese, što nije nimalo lak zadatak. Novi revidirani standard ISO/IEC 27005: 2018, *Informacijska tehnologija - Sigurnosne tehnike - Upravljanje rizicima sigurnosti informacija*, pruža smjernice organizacijama o tome kako se suočiti s postojećim izazovima kroz osiguravanje okvira za djelotvorno upravljanje rizicima.

Dopunjujući ISO/IEC 27001:2013, koji pruža zahtjeve za sustav upravljanja informacijama (ISMS), ISO/IEC 27005 je nedavno ažuriran kako bi odražavao novu verziju standarda ISO/IEC 27001 i na taj način odgovorio potrebama današnjih organizacija.

Standard pruža detaljne smjernice za upravljanje rizikom kako bi pomogao u ispunjavanju relevantnih zahtjeva navedenih u ISO/IEC 27001.

Edward Humphreys, sazivač ISO/IEC radne skupine koji je razvio i ISO/IEC 27001 i ISO/IEC 27005, rekao je da je ažurirani standard ključno sredstvo u ISO/IEC „alatu za smanjivanje *cyber* rizika”.

„ISO/IEC 27005 sadrži informacije o tome zašto, što i kako se treba uraditi u organizacijama kako bi one mogle efikasno upravljati svojim sigurnosnim informacijama u skladu sa ISO/IEC 27001”, rekao je on. „Ovaj standard također pomaže organizacijama da klijentima ili zainteresiranim stranama pokaže da postoje snažni procesi identifikacije rizika, što će pružiti dobru poslovnu suradnju”.

ISO/IEC 27005 je jedan od deset ili više standarda u seriji ISO/IEC 27000 koji sačinjavaju set alata za smanjenje *cyber* rizika pod vodstvom ISO/IEC 27001, *Informacijske tehnologije - Sigurnosne tehnike - Sustavi upravljanja informacijama - Zahtjevi*. Drugi standardi koji sačinjavaju seriju uključuju i one za zaštitu informacija u Cloudu, informatičku sigurnost u telekomunikacijskom i komunalnom sektoru, *cyber* sigurnost, ISMS audit i još mnogo toga.

ISO/IEC 27005 je razvila Radna skupina 1, *Sustavi upravljanja informacijskom sigurnošću*, Tehničkog komiteta ISO/IEC JTC 1, *Informacijske tehnologije*, Potkomitet SC 27, *Tehnike IT sigurnosti*, čije tajništvo je u nadležnosti DIN-a, ISO-ove članice za Njemačku.

Standard se može naručiti preko Instituta za standardizaciju BiH ili preko ISO Storea.

Ažuriran audit standard za standarde sustava upravljanja

Autor: Clare Naden

Sustavi upravljanja pomažu organizacijama da postignu svoje ciljeve, a auditiranje tih sustava smatra se dobrim poslovnim potezom. Međunarodni standard za sustave upravljanja auditom upravo je ažuriran i sada sadrži više smjernica nego ikada ranije.

Standardi sustava upravljanja postaju sve popularniji, s obzirom na to da organizacije vide kako se mogu primijeniti kako bi upravljali međusobno povezanim procesima kako bi se postigli njihovi ciljevi. Od upravljanja kvalitetom ili energijom pa do sigurnosti hrane ili prometa, lista standarda kojoj je cilj pomoći organizacijama da uspostave efikasne sustave upravljanja postaje sve dulja.

¹ Forbes - IT Security: Get The Optimal Level With A Management Policy That Points To The User

Samo ISO ima preko 70 standarda sustava upravljanja, izrađenih na temelju međunarodnog iskustva i najboljih praksi kako bi mogao pomoći organizacijama da bolje funkcioniraju, uštede novac i razvijaju konkurentsku prednost.

Kako bi se maksimalno iskoristili sustavi upravljanja i kako bi se osiguralo kontinuirano poboljšanje, potrebno je provoditi redovit audit. Zadatak uopće nije lagan ako, kao i većina organizacija, imate nekoliko sustava upravljanja.

Međutim, standard ISO 19011, *Smjernice za auditiranje sustava upravljanja*, sadrži jedinstven, harmoniziran pristup, koji omogućuje djelotvoran audit u više sustava u isto vrijeme.

Denise Robitaille, predsjedateljica projektnog komiteta ISO-a¹ koji je revidirao standard, rekla je da je standard ažuriran kako bi se osigurao nastavak pružanja djelotvornih smjernica za rješavanje promjena na tržištu, razvoja tehnologije i mnogih novih nedavno objavljenih ili revidiranih sustava upravljanja.

„Ostale ključne promjene u verziji standarda iz 2018. godine uključuju dodavanje pristupa utemeljenog na riziku načelima audita koji se usredotočuju na rizik kako u standardima upravljanja tako i na tržištu”, rekla je ona.

„Postoje preporuke o auditu rizika i mogućnosti, kao i informacije o primjeni pristupa utemeljenog na riziku u procesu audita“.

„Pored toga, smjernice su proširene u nekoliko područja kao što je upravljanje programom audita i provedba audita“.

Standard ISO 19011 se može naručiti preko Instituta za standardizaciju BiH ili preko ISO Storea.

Podignite sidra: Ažurirane ISO-ove sigurnosne smjernice za sigurnost čamaca za spašavanje

Autor: Clare Naden

Sve više ljudi ide na more tijekom ljeta, tako da sigurnost na brodu - i izvan broda – privlači osobitu pozornost. Nedavno su ažurirane međunarodne smjernice o učinkovitosti plutajućeg sidra za spasilačke brodove.

Kada se ukrcamo na bilo koji čamac ili brod, ne razmišljamo o čamcu za spašavanje koji visi sa strane. Iako se nadamo da ga nikada nećemo koristiti, veoma je važno da on funkcionira kako je predviđeno i ako se pojavi potreba, sve odnese na obalu.

Plutajuće sidro je vitalni dio čamca za spašavanje, jer smanjuje vjerojatnoću da čamac otplovi ili da se vrtili, a održava ga stabilnim na vjetru. Međunarodne smjernice o učinkovitosti i sigurnosti plutajućeg sidra upravo su ažurirane kako bi bile usklađene s Kodeksom sredstava za spašavanje Međunarodne pomorske organizacije.

Robin Townsend, predsjedatelj ISO-ovog tehničkog komiteta koji je razvio standard, rekao je da standard ISO 17339:2018, *Ships and marine technology – Life saving and fire protection – Sea anchors for survival craft and rescue boats*, definira zahtjeve, uključujući detalje kao što je minimum zahtjeva za povlačenje i otpornosti na vremenske uvjete.

„Ovaj je standard dizajniran da pruži proizvođačima informacije nužne kako bi se osiguralo da sidra ne samo funkcioniraju efikasno, već i da izdrže uvjete u kojima se skladište”, rekao je on. „Također sadrži metode ispitivanja kao što su čvrstoća, vuča i korozija“.

ISO 17339 razvio je ISO-ov tehnički komitet ISO/TC 8, *Ships and marine technology*, Potkomitet SC 1, *Maritime safety*, čije je tajništvo u nadležnosti ANSI-ja, članice ISO-a za SAD. Standard se može kupiti preko Instituta za standardizaciju BiH ili preko ISO Storea.

¹ ISO 19011 izradio je projektni komitet ISO-a, ISO/PC 302, *Smjernice za auditiranje sustava upravljanja*, čije je tajništvo u nadležnosti ANSI-ja, članice ISO-a iz SAD-a.

FDA planira koristiti ISO 13485 za regulaciju medicinskih sredstava

Autor: Barnaby Lewis

Američka agencija za hranu i lijekove (FDA), državna agencija koja regulira sektor medicinskih sredstava, objavila je svoju namjeru da koristi standard ISO 13485 kao temelj za svoje zakonodavstvo sustava kvalitete.

Standard ISO 13485, *Medicinska sredstva - Sustavi upravljanja kvalitetom - Zahtjevi zakonske regulative*, međunarodni je standard za sustave upravljanja kvalitetom za sektor medicinskih sredstava. Objavljen u 2016. godini, osmišljen je da bude učinkovito i transparentno integriran s drugim sustavima upravljanja. Standard, koji je sada doživio treće izdanje, dobio je snažnu potporu od FDA, sukladno globalnom trendu reguliranja tržišta medicinskih sredstava.

Najava FDA o uporabi standarda ISO 13485 u zamjeni važećih propisa sustava kvalitete važan je sljedeći korak za prihvaćanje ovog standarda na globalnoj razini.

Tehnički komitet ISO/TC 210 pozdravlja planirano usvajanje od strane FDA. Ovim ISO-ovim tehničkim komitetom, odgovornim za upravljanje kvalitetom i odgovarajućim općim aspektima medicinskih sredstava, upravlja ANSI, članica ISO-a u Sjedinjenim Američkim Državama.

Wil Vargas iz Asocijacije za unaprjeđenje medicinske opreme (AAMI) i tajnik ISO/TC 210 rekao je kako će „ovo saopćenje podići globalno usklađivanje regulatornih zahtjeva u sektoru medicinskih sredstava na sljedeću razinu”. Predsjedatelj komiteta Peter Linders dodao je kako je „ovaj hrabar FDA-ov korak logičan, s obzirom na ulogu standarda ISO 13485 kao temelja za Program jedinstvenog audita medicinskih sredstava (MDSAP), koji je trenutačno operativan u Australiji, Brazilu, Kanadi, Japanu i SAD-u”.

ISO 50001 za upravljanje energijom postaje sve popularniji

Autor: Clare Naden

Smanjivanje potrošnje energije i poboljšanje energetske učinkovitosti ključna su pitanja globalne agende o klimatskim promjenama. Upravo je ažuriran standard ISO 50001, vodeći međunarodni standard za poboljšanje energetske učinkovitosti.

Potrošnja energije je u porastu, unatoč činjenici da je njezin doprinos globalnim emisijama stakleničkih plinova¹ gotovo 60%. Istodobno, više od jedne milijarde ljudi još uvijek nema pristup električnoj energiji, i još zavisi od štetnih, zagađujućih izvora energije². Stoga, uopće ne čudi da je rješavanje problema energetske učinkovitosti i klimatskih promjena ključni dio 17 ciljeva održivog razvoja u Agendi Ujedinjenih naroda 2030.

Objavljeno u 2011. godini, prvo izdanje standarda ISO 50001, *Sustavi upravljanja energijom - Zahtjevi s uputama za uporabu*, transformiralo je energetske značajke organizacija diljem svijeta dajući im strateški alat da djelotvornije i učinkovitije upotrebljavaju svoju energiju. On pruža okvir za upravljanje energetskim značajkama i za rješavanje problema vezanih za troškove energije, te pomaže tvrtkama da smanje svoj utjecaj na okoliš kako bi se postigao cilj smanjenja emisije.

Standard ISO 50001 je revidiran kako bi ovaj standard postao djelotvorniji u rješavanju globalnih energetske izazova. Roland Risser, predsjedatelj ISO-ovog tehničkog komiteta koji je razvio standard, rekao je da nova verzija sadrži ažurirane termine i definicije koji pojašnjavaju pojedine koncepte energetske značajki.

„Jači je naglasak stavljen na ulogu najvišeg rukovodstva, s obzirom na to da je važno podsticati promjenu organizacijske kulture”, objasnio je on. „Također je sada usklađen s ISO-ovim zahtjevima za standarde sustava upravljanja, što olakšava integraciju u postojeće sustave upravljanja organizacije”.

Od svog objavljivanja prije sedam godina, ISO 50001 ima sve važniju ulogu. Do kraja 2016. godine izdato je ukupno 20.216 certifikata prema ISO 50001, a prema istraživanju ISO-a, certifikacija prema ovom standardu

¹ International Energy Agency (IEA): World Energy Outlook 2017

² Sustainable Development Goal 7

povećana je za 69% tijekom te godine. ISO 50001:2018 je izradio ISO-ov tehnički komitet ISO/TC 301, *Upravljanje energijom i ušteda energije*, čije je tajništvo u nadležnosti ANSI-ja, članice ISO-a za SAD, i SAC, članice ISO-a za Kinu. Standard možete kupiti preko Instituta za standardizaciju BiH ili preko ISO Storea.

Jači gradovi za budućnost: upravo objavljen novi set međunarodnih standarda

Autor: Clare Naden

Broj stanovnika u većini svjetskih gradova brzo raste, a time i problemi i mogućnosti za održavanje sigurnosti i blagostanja građana. Upravo su objavljeni novi međunarodni standardi za mjerenje i poboljšanje značajki gradova kako bi pomogli gradovima da djelotvornije funkcioniraju.

Već više od polovine svjetske populacije živi u gradovima, a do 2050. godine¹ taj broj će porasti na skoro 70%. S rastućom urbanizacijom i stresom koji utječu na resurse i infrastrukturu, gradovi diljem svijeta suočavaju se s ozbiljnim problemom čime se stvara potreba za djelotvornim planiranjem, upravljanjem i kreiranjem politika utemeljenih na dokazima.

Za donošenje takvih odluka gradovima je potrebna pouzdana referenca za mjerenje značajki, a tu na snagu stupa prvi svjetski međunarodni standard za urbane pokazatelje.

Standard ISO 37120 (Indicators for city services and quality of life in communities) bio je prvi set međunarodno standardiziranih urbanih pokazatelja koji pružaju jedinstven pristup onome što i kako se mjeri, kada je prvi put objavljen 2014. godine. Gradovi su tada prvi put mogli međusobno komunicirati kroz uvođenje globalno standardiziranih, uporedivih podataka, što im je omogućilo da imaju uvid u funkcioniranje drugih gradova i da uče jedni od drugih kao nikada ranije.

Standard je ažuriran tako da nudi još više pokazatelja koji omogućuju gradovima da poboljšaju kvalitetu života svojih građana i planiraju održivu budućnost.

Bernard Gindroz, predsjedatelj ISO/TC 268, *Održivi gradovi i zajednice*², tehničkog komiteta koji je razvio standard, rekao je da je ISO 37120 ažuriran na zahtjev gradova iz izvršene analize nedostataka, koja pokazuje potrebu da se dodaju mnogi novi indikatori, osobito u sektorima poput kulture, urbane poljoprivrede i hrane.

„Trenutačno skoro stotinu gradova implementira ili su u procesu implementacije standarda, i veoma su jasni koje nove pokazatelje žele i trebaju, a koje smo uključili u najnoviju verziju”, rekao je on.

„Primjerice, trenutačno postoje sveobuhvatniji pokazatelji o stambenim pitanjima, kao što su stope upražnjenosti i veličine stambenog prostora koji je nužan za djelotvorno upravljanje rastućom populacijom gradova u budućnosti.”

Menadžeri i gradski planeri, političari, istraživači i poslovni lideri samo su neki od onih koji imaju koristi od uporabe standarda, koji pokriva sve sfere: od obrazovanja i energije do prijevoza, zdravstva i vodenih resursa.

Standardu ISO 37120 uskoro će se pridružiti još dva komplementarna standarda o pokazateljima za pametne i izdržljive gradove, pružajući sveobuhvatan skup međunarodno dogovorenih smjernica koje će pomoći prosperitetu gradova diljem svijeta.

ISO 37122, *Sustainable development in communities - Indicators for smart cities* i ISO 37123, *Sustainable development in communities - Indicators for resilient cities*, trebali bi biti objavljeni krajem ove godine.

Pored toga, objavljen je i treći novi standard koji sadrži smjernice o tome kako razviti djelotvoran model funkcioniranja grada, a koji omogućuje postizanje ciljeva održivosti. ISO 37106, *Sustainable development*

¹ United Nations Department of Economic and Social Affairs: 2018 Revision of World Urbanization Prospects

² Tajništvo ISO/TC 268, *Sustainable cities and communities*, u nadležnosti je AFNOR-a, članice ISO-a iz Francuske.

and communities – *Guidance on establishing smart city operating models for sustainable communities*, sadrži alat za „pametne” prakse za zajedničko i digitalno upravljanje, usluge, podatke i sustave u gradovima.

Standardi su dio serije ISO 37100, koja uključuje ISO 37101, sveobuhvatni sustav upravljanja sustavom održivog razvoja u zajednicama.

ISO 37120 i ISO 37106 možete kupiti preko Instituta za standardizaciju BiH ili preko ISO Storea.

Objavljen novi međunarodni standard za određivanje sastojaka formule za bebe

Autor: Clare Naden

Formula za bebe je možda jedan od najviše reguliranih prehrambenih proizvoda u svijetu, tako da je provjera točnog sastava strogo kontrolirana. ISO je razvio niz standarda za kontrolu mnogih sastojaka, kako bi pokazao da je proizvod siguran za konzumaciju i da odgovara onom što je naznačeno na ambalaži. Upravo je objavljen i najnoviji standard iz ovoga područja, ISO 21422 | IDF 242 za određivanje sadržaja klorida.

S obzirom na to da su namijenjeni jednoj od najugroženijih skupina stanovništva, proizvodnja formule za bebe mora se pridržavati strogih propisa prije no što stigne na police. Nutriciono označavanje je jako regulirano i često zahtijeva usklađenost sa Codexom Alimentariusom ili Kodeksom za hranu, međunarodnim referentnim standardom za prehrambene suplemente.

Codex Alimentarius je zajednički program za standarde za hranu koji su uspostavile Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (FAO) i Svjetska zdravstvena organizacija (WHO). Bavi se razvojem harmoniziranih međunarodnih standarda za hranu koji štite zdravlje potrošača i promoviraju fer praksu u trgovini hranom.

Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO), u suradnji s raznim međunarodnim tijelima iz ove industrije, razvija seriju međunarodnih standarda o validiranim metodama analize formula za bebe, dizajniranih da verifikuje ove komponente i na taj način pokaže usklađenost sa Codex standardima.

Štoviše, većina tih standarda je Codex Alimentarius usvojio kao referentne i kao metode za rješavanje sporova. Jedan je takav standard upravo nedavno objavljen, ISO 21422 | IDF 242, *Milk, milk products, infant formula and adult nutritionals – Determination of chloride – Potentiometric titration method*, koji određuje metodu za određivanje klorida u formulama za bebe, mlijeku i mliječnim proizvodima.

Objavljen u kooperaciji između ISO-a i Međunarodne federacije mljekara (IDF), standard ISO 21422 | IDF 242 rezultat je tijesne suradnje između ISO-a, IDF-a i organizacije za razvoj neovisnih standarda AOAC INTERNATIONAL.

Stručnjaci koji sudjeluju u njegovu razvoju uključuju one iz industrije, regulatornih agencija, komercijalnih laboratorija i akademske zajednice, čime se pokazuje da je ovaj standard zaista usklađen i da se može koristiti diljem svijeta za ispunjavanje propisa o etiketiranju.

Ostali standardi iz ove serije, a koji se trenutačno razvijaju su:

- ISO 21424 | IDF 243, *Milk, milk products, infant formula and adult nutritionals – Determination of minerals and trace elements – Inductively coupled plasma mass spectrometry (ICP-MS) method*;
- ISO 15151 | IDF 229, *Milk, milk products, infant formula and adult nutritionals – Determination of minerals and trace elements – Inductively coupled plasma atomic emission spectrometry (ICP-AES) method*

ISO u svom portfoliju također ima širok spektar drugih međunarodnih standarda za verifikaciju sadržaja formule za bebe, uključujući one za sadržaj masnih kiselina (ISO 16958 | IDF 231); ukupnog joda (ISO 20647 | IDF 234); vitamina A i E (ISO 20633); vitamina B12 (ISO 20634); vitamina C (ISO 20635); vitamina D (ISO 20636); mio-inositola (ISO 20637); nukleotida (ISO 20638); i pantotenske kiseline (ISO 20639).

ISO 21422 | IDF 242 izradio je ISO-ov tehnički komitet ISO/TC 34, *Prehrambeni proizvodi*, Potkomitet SC 5, *Mlijeko i mliječni proizvodi*, a zajednički ga je objavio ISO i IDF, a odvojeno AOAC INTERNATIONAL. Standard se može kupiti preko Instituta za standardizaciju BiH ili preko ISO Storea.

Novi CEN-ovi standardi - niz EN 1279, Staklo u građevinarstvu – Izolacijsko staklo

Niz standarda EN 1279 izradio je Tehnički komitet CEN/TC 129, a objavljen je 25. srpnja 2018. godine. Standardi uključeni u taj niz obuhvaćaju zahtjeve za izolacijsko staklo. Izolacijsko staklo osigurava toplinsku i zvučnu izolaciju, pa je stoga u širokoj uporabi u poslovnim i stambenim zgradama: uglavnom za prozore, vrata, ovješene fasade te lijepljeno staklo za vrata, prozore i ovješene fasade, krovove i pregrade.

EN 1279-1, *Glass in Building - Insulating glass units - Part 1: Generalities, System description, rules for substitution, tolerances and visual quality*, daje definicije za izolacijsko staklo i pravila za opise sustava, optičku i vizualnu kvalitetu i odstupanja dimenzija te izolacijsko staklo i pravila za zamjenu na temelju postojećeg opisa sustava. Ostvarenje zahtjeva ovog standarda ukazuje na to da je izolacijsko staklo prikladno za uporabu i, vrednovanjem sukladnosti, osigurava da se vizualni, energetske, akustički i sigurnosni parametri neće značajno promijeniti s vremenom.

Drugo, **EN 1279-5**, *Glass in building - Insulating glass units - Part 5: Product standard*, predstavlja standard za proizvod za izolacijsko staklo za uporabu u zgradama. Dokument je pripremljen prema mandatu koji su Europsko povjerenstvo i Europska asocijacija za slobodnu trgovinu (EFTA) dali CEN-u. Kada se standard EN 1279-5 navede u Službenom glasniku Europske unije (OJEU), prema Uredbi (EU) br. 305/2011, moći će se koristiti kao temelj za izjave o svojstvima (DoP) i CE oznake. EN 1279-5 donosi odredbe za određivanje karakteristika izolacijskog stakla, uključujući reakciju na požar, otpornost na požar, otpornost na metke i otpornost na eksploziju, uz zaštitu od buke i toplinska svojstva.

Napokon, **EN 1279-2**, **EN 1279-3** i **EN 1279-4** utvrđuju metode ispitivanja i zahtjeve za (1) prodiranje vlage, (2) propuštanje plina i dopuštena odstupanja koncentracije plina i (3) fizikalna svojstva sastavnica rubnih brtvi i umetaka za izolacijsko staklo.

Niz EN 1279 izradio je Tehnički komitet CEN TC 129, čije tajništvo vodi NBN, belgijsko tijelo za standardizaciju.

CEN-ov sporazum s radionice - CWA 17316:2018 - Objavljena je pametna CE oznaka za građevne proizvode

Proizvođači građevnih proizvoda moraju raditi sukladno Uredbi o građevnim proizvodima (CPR - 305/2011) i dostaviti izjavu o svojstvima (DoP) na tržište sukladno harmoniziranim standardima (hEN-ovima).

U nekim slučajevima to će predstavljati vrlo detaljne informacije koje će biti dostupne i eksploatirane do punog potencijala. Cilj ove inicijative jeste promoviranje CE oznake za građevne proizvode putem neobvezne uporabe elektroničke izjave o svojstvima.

CWA 17316:2018 o pametnim CE oznakama daje vezu između proizvoda i njegova DoP-a u digitalnom, strojnom i ljudskom čitljivom formatu (XML). On omogućuje dizajnerima, izvođačima, krajnjim korisnicima i javnoj vlasti da lako pristupe i procijene, u kombinaciji s odgovarajućim digitalnim alatima, informacije o DoP-u na ciljano usmjeren način koji je prilagođen korisnicima. Štoviše, pametna CE oznaka pomaže dizajnerima i izvršiteljima obrade podataka da budu usklađeni s njihovim dokumentacijskim zadacima i smanjuje administracijsko opterećenje.

Ta je pametna CE inicijativa važan dio velike digitalne građevne slagalice koju bi proizvođači građevnih proizvoda trebali prihvatiti kako bi tržištu pružili tehničke informacije o svojim proizvodima.

Pametna CE oznaka olakšat će razvoj digitalnih alata. Ona omogućuje sljedivost proizvoda, pruža izravnu vezu s proizvođačima i kompatibilna je s BIM-om (informacijskim modeliranjem objekata).

Tehnički komiteti CEN-a - uključujući TC442, koji radi za BIM - razmatrat će CWA kako bi se uključili u razvoj specifičnog pristupa proizvodnji koji omogućuje neobveznu uporabu pametne CE oznake od strane proizvođača.

Ta inicijativa može otvoriti put sličnim kretanjima u drugim sektorima.

Više o CEN-ovom Sporazumu s radionice na: <https://www.cen.eu/work/products/CWA/Pages/default.aspx>

Preuzmite CWA 17316:2018¹ pomoću ftp://ftp.cencenelec.eu/CWA/CEN/CWA_17316_E.pdf

Tehničko tajništvo CEN-ove radionice o „Pametnoj CE oznaci za građevne proizvode” i CEN/TC 442 – Informacijsko modeliranje objekata (Building Information Modeling - BIM) vodi Norveški institut za standardizaciju SN (Standards Norway).

Sigurnost igračaka: nove izmjene i dopune CEN-ovog standarda

Objavljene su dvije glavne revizije CEN-ovog standarda o sigurnosti igračaka, koji je izradio CEN/TC 52, a koji su navedeni u pregledu harmoniziranih standarda u skladu s Direktivom o sigurnosti igračaka.

EN 71-1 postavlja zahtjeve i metode ispitivanja mehaničkih i fizičkih osobina igračaka kako bi se, koliko je to moguće, smanjila opasnost koja nije vidljiva korisnicima. Objavljeni amandman (A1) obuhvaća, primjerice, proširenje područja primjene kako bi uključio određene leteće igračke, kao i nosiljke za igračke i igračke katapulte opremljene projektilima. Pored toga, dijelovi koji se odnose na igračke s projektilima revidirani su i/ili pojašnjeni, kao i oni za kabele i vezice u igračkama.

Standard EN 71-3 određuje maksimalne granične vrijednosti migracije za sljedeće kategorije materijala za igračke kako bi se smanjila izloženost djece određenim potencijalno toksičnim elementima:

- Kategorija I: suhi, lomljivi praškasti ili savitljivi materijali;
- Kategorija II: Tekući ili ljepljivi materijali;
- Kategorija III: Materijali ostrugani s površine igračke

Objavljeni amandman (A3) usklađuje granične vrijednosti migracije sukladno revidiranim ograničenjima Direktive o sigurnosti igračaka 2009/48/ EC (nove granične vrijednosti važe od 28. listopada 2018. godine).

Europski su stručnjaci okupili sve svoje znanje i iskustvo da definiraju zahtjeve kako bi igračke u dječijim rukama bile u skladu s Direktivom o sigurnosti igračaka.

Te je amandmane izradio CEN/TC 52, *Sigurnost igračaka*, čije tajništvo vodi Nacionalno tijelo za standardizaciju Danske (DS), članica Evropske organizacije za standardizaciju CEN.

Novi CEN-ov standard - Određivanje polikloriranih bifenila (PCB) u tlu, tretiranom biološkom otpadu i mulju

Poliklorirani bifenili (PCB) skupina su vještačkih kemikalija koje su se u prošlosti uveliko koristile kao aditivi u industrijskoj primjeni kao što su električna i hidraulična oprema i maziva. Zbog svoje visoke toksičnosti i sumnje na kancerogenost, njihova je proizvodnja prekinuta u osamdesetim godinama, a Europsko je povjerenstvo postavilo jasna pravila za njihovo potpuno odlaganje. Ipak, zbog njihove otpornosti i lakoće transporta, oni se lako raspršuju i otkriveni su praktično svuda.

Iz tog razloga, njihovo prisustvo u okolišu (zrak, voda, tlo, sediment i otpad) stalno se prati i kontrolira u laboratorijama s pomoću plinske kromatografije u kombinaciji s masenom spektroskopskom detekcijom (GC-MS) ili plinskom kromatografijom s elektroničkim detektorom za snimanje (GC-ECD).

¹ CWA 17316:2018, *Smart CE marking for construction products*

Novoobjavljeni standard [EN 16167:2018](#), razvijen u okviru EU projekta „HORIZONTAL”, posvećen je tim mjernim tehnikama.

Standard EN 16167:2018, koji inovira prethodnu verziju standarda EN 16167:2012, ima za cilj da osigura evaluaciju najnovijih dostignuća u procjeni PCB-a u mulju, tlu i tretiranom biološkom otpadu. Standard određuje metodu za kvantitativno određivanje sedam odabranih PCB-ova (PCB28, PCB52, PCB101, PCB118, PCB138, PCB153 i PCB180) u mulju, tretiranom biološkom otpadu i tlu. Budući da se bavi različitim vrstama materijala, karakteristika i kemijskih proizvoda, standard se ne ograničava samo na jednu metodu mjerenja, već daje niz preferiranih izbora, temeljenih na matricama karakteristika predstavljenih kroz tablice odluka.

Standard je realiziran pod odgovornošću CEN/TC 444, *Test methods for environmental characterization of solid matrices*. Njegovo tajništvo trenutačno vodi NEN - Holandski institut za standardizaciju.

Novi CENELEC-ov standard - Električni uređaji za otkrivanje i mjerenje zapaljivih plinova (EN 50271:2018)

Brisel, Belgija, 2018-07-19

Standard [EN 50271: 2018](#), *Klasifikacija električnih uređaja za otkrivanje i mjerenje zapaljivih plinova, otrovnih plinova ili kisika - Zahtjevi i ispitivanja uređaja korištenjem softvera i/ili digitalne tehnologije*, razvio je [CLC/SC 31-9](#).

Ovaj standard, namijenjen proizvođačima opreme za otkrivanje plina i test kuća, definira minimalne zahtjeve za hardver i softver opreme za otkrivanje plina upotrebljavanjem digitalne tehnologije. Standard osigurava da korisnici te opreme mogu očekivati da se rizici koji proistječu iz digitalnih tehnologija i softvera budu u dovoljnoj mjeri minimizirani. EN 50271:2018 dopunjuje mjeriteljske standarde za detektore plina (npr. EN 60079-29-1, EN 50104, EN 45544-serija).

Na ovaj će se standard moći pozivati u Službenom glasniku Europske unije (OJEU), kako bi on dao pretpostavku usklađenosti prema osnovnim zahtjevima ATEX direktive 2014/34/EU (u vezi s opremom i zaštitnim sustavima namijenjenim za uporabu u potencijalno eksplozivnim atmosferama).

Tehničko tajništvo CLC/SC 31-9, *Električni aparati za otkrivanje i mjerenje zapaljivih plinova koji se upotrebljavaju u industrijskim i komercijalnim potencijalno eksplozivnim atmosferama*, vodi BSI - Britanski institut za standardizaciju.

Novi CENELEC-ov standard - Doprimos zelenoj Europi: ažuriranje standarda o tehnikama mjerenja buke za vjetroturbine (EN 61400-11:2013/A1:2018)

Brisel, Belgija, 2018-08-29

Posljednjih je godina u Europi uporaba obnovljivih izvora energije izuzetno dobro prihvaćena: udio energije iz obnovljivih izvora više se nego udvostručio u razdoblju između 2004. i 2016. godine, s tim da su neke države članice postigle i više od cilja koji je bio 20% za 2020. godinu. U priči o uspjehu „obnovljive energije” energija

vjetra igra veoma važnu ulogu. Trenutačno je vjetar jedan od najkorištenijih izvora obnovljive energije, a očekuje se da će njegov udio u europskom energetsom miksima stalno rasti do 2030. godine.

U tom kontekstu, standardi mogu doprinijeti zelenoj Europi omogućujući brže, održivije i manje nametljivo usvajanje obnovljivih izvora. Najnoviji primjer je novoobjavljena izmjena i dopuna A1:2018 standarda EN 61400-11:2013 o tehnikama mjerenja buke za vjetroturbine. Standard nadgleda **Tehnički komitet CENELEC-a (CLC/TC) 88, Vjetroturbine**, čije je tajništvo trenutačno u nadležnosti Turskog instituta za standardizaciju (TSE). CLC/TC 88 je odgovoran za standardizacijske aktivnosti vjetroenergetskih sustava, uključujući vjetroturbine, vjetroelektrane - na kopnu i na moru – kao i za interakciju s električnim sustavima kojima se dostavlja energija. Predviđa se odobravanje standarda IEC/TC 88, izvješća i specifikacija, u okviru suradnje s IEC-om, kako je utvrđeno Frankfurtским sporazumom. Napravljene su izmjene IEC standarda, izvješća i specifikacija kako bi se uzele u obzir posebne europske potrebe ili potrebe europskih direktiva, ako je potrebno.

EN 61400-11:2013/A1:2018, *Vjetroturbine - Dio 11: Tehnike mjerenja buke*, koji uvodi tehničku reviziju postojećeg teksta standarda EN 61400-11:2013, pruža jedinstvenu metodologiju koja će osigurati konzistentnost i točnost mjerenja i analizu akustičkih emisija sustava generatora vjetroturbina. Standard se uglavnom odnosi na one aktere koji su uključeni u proizvodnju, montažu, planiranje, rad, uporabu i regulaciju vjetroturbina, kako bi se osiguralo da se njihov rad obavlja u atmosferi dosljednosti i točnosti u odnosu na ekološke probleme. Drugim riječima, standard osigurava veoma precizne metode mjerenja koje mogu dozvoliti državnim vlastima, tvrtkama i građevinskom sektoru da odrede razinu buke vjetroturbine.

Osiguravanjem boljih i konzistentnijih mjernih procedura koje prate rad vjetroturbina, standard EN 61400-11:2013/A1:2018 omogućuje smanjenje utjecaja vjetroelektrana na okoliš, stvarajući bolju koegzistenciju s naseljenim područjima.

Novi CENELEC-ov standard - Informacijska tehnologija - Instalacija kablskih sklopova - serija EN 50174

CENELEC ažurira standarde za dizajn i instalaciju IT kabela!

Kabliranje u informacijskoj tehnologiji je jedan od - obično skrivenih - elemenata IT infrastrukture moderne organizacije. Nedostaje vam samo kada ne radi! Od 1995. CENELEC dostavlja svojim zainteresiranim stranama europske standarde (EN-ove) za dizajniranje generičkih kablskih sustava koji tvrtkama pružaju IT infrastrukturu za kabliranje otpornu na promjene u budućnosti. Ono što je započelo jednim dokumentom, razvilo se u niz od šest EN-ova koji se bave kabliranjem u uredima, industrijskim postrojenjima, kućama i računalnim prostorijama centara za obradu podataka. Posljednje ažuriranje serije EN 50173 odražava najnovija dostignuća u području brzih protokola s brzinama prijenosa podataka do 40 Gbit/s.

Serija EN 50174 je napisana kako bi pružila kompletan set zahtjeva i preporuka za pravilnu specifikaciju instalacije, upravljanje i dokumentaciju IT kabliranja, kao i detaljne procedure instalacije za instaliranje upredenih parova i optičkih vlakana uopće, a posebice za dizajn kabliranja prema EN 50173. Izdanje standarda EN 50174-1 i EN 50174-2 iz 2018. godine odražava najnovija dostignuća u ovom sektoru i uključuje važne zahtjeve koje treba razmotriti u instalacijama koje upotrebljavaju najnovije IEEE specifikacije za napajanje preko Etherneta (Power over Ethernet – PoE).

EN 50174-1:2018 i EN 50174-2:2018 izradio je CLC/TC 215, **Electrotechnical aspects of telecommunication equipment**.

Tehničko tajništvo CLC/TC 215 vodi DKE – Njemačko povjerenstvo za električne, elektroničke i informacijske tehnologije DIN-a i VDE¹-a.

¹ Udruga za električne, elektroničke i informacijske tehnologije

Novi CENELEC-ov standard - Standard za proizvod koji obuhvaća svjetlosne znakove sa žaruljama na izboj i/ili LED (EN 50107-3:2018)

Brisel, Belgija, 2018-09-1

Skupina CLC/BTTF 142-1 nedavno je objavila standard EN 50107-3:2018 o „zahtjevu za proizvod za niskonaponsku hladnu katodu i LED instalacije”.

Standard se bavi pojedinačnim svjetlosnim znakovima s nazivnim naponom ispod 1000 V. Tekst standarda jasno definira područje primjene: „standard za proizvod koji obuhvaća svjetlosne znakove sa žaruljama na izboj i/ili LED (svjetleće diode) i/ili EL (elektroluminiscentnim) izvorima svjetlosti nazivnog napona od 1000 V, isključujući namjene za opću rasvjetu, promet ili hitne slučajeve”. U tijeku su rasprave o dodatnim aktivnostima za dopunska pitanja, kao što su postojanost boja i otpornost na sunčevo zračenje.

Ovaj standard obuhvaća opseg ispod 1000 V, dok za onaj iznad 1000 V već postoje standardi EN 50107-1 i EN 50107-2. S dodatkom EN 50107-3, sada je pokriven cijeli opseg napona, zajedno s najnovijim dostignućima u razvoju LED-panela.

Glavna prednost jeste što sada postoji standard za sve opsege napona. EN 50107-3: 2018 jamči minimalnu sigurnost u pitanjima električne energije i sprječava komercijalizaciju proizvoda „loše kvalitete”.

Napomena: Skupina CLC/BTTF 142-1 je raspuštena nakon objavljivanja EN 50107-3:2018.

Standard EN 50107-3:2018 je stoga prenesen u CLC/TC 34 čije tehničko tajništvo vodi BSI - Britanski institut za standardizaciju.

Novo CENELEC-ovo tehničko izvješće - Značajke kućnih i sličnih električnih uređaja - CLC/TR 50674 - Smjernice za verifikaciju kućnih aparata pod energetske oznakama i ekološkim dizajnom

Brisel, Belgija, 2018-08-09

Ovo tehničko izvješće, objavljeno u travnju 2018. godine, daje smjernice za verifikaciju ispitivanja kućnih i sličnih električnih uređaja sukladno propisima Povjerenstva za implementaciju Direktive za ekološki dizajn 2009/125/EC i delegiranim propisima Povjerenstva koji dopunjuju Direktivu o označivanju potrošnje energije 2010/30/EU. Pored toga, ovo tehničko izvješće može se primjenjivati i na druge vrste proizvoda vezanih za energiju, a dijelovi izvješća mogu se primjenjivati za verifikaciju zahtjeva o tvrdnjama iznesenim o proizvodima u shemama izvan Europske unije.

Tehnički komitet Evropskog komiteta za standardizaciju u oblasti elektrotehnike, CLC/TC 59X je razvio ovo tehničko izvješće zahvaljujući iskustvu stečenom u projektima vezanim za označivanje potrošnje energije i projektima verifikacije ekološkog dizajna, kao i iskustvima iz pilot-projekata poput ATLETE (ispitivanje uređaja za označivanje potrošnje energije i evaluaciju), koji je zajednički financiran s EU programom *Intelligence Energy Europe*. U okviru ove sheme posebice su razvijena dva projekta vezana za hladnjake i perilice za pranje rublja. Projekti su pokrenuti kako bi se provjerila usklađenost s propisima o označivanju potrošnje energije i propisima o ekološkom dizajnu za te vrste uređaja diljem EU, te kako bi se poboljšali kapaciteti ispitnih laboratorija i podržala suradnja između nacionalnih organa za nadzor nad tržištem (Market Surveillance Authorities - MSA) tako što je pokazala kako se mogu provesti projekti verifikacije.

Informativni dokument CLC/TR 50674:2018 pripremila je Radna skupina 16, *Uncertainty*, CLC/TC 59X, **Značajke kućnih i sličnih električnih uređaja**. Korisnik treba imati u vidu da ovo Tehničko izvješće uključuje i neke izjave koje se izravno temelje na europskim uredbama za ekološki dizajn i označivanje potrošnje energije koji su u vrijeme pisanja bili primjenjivi tipovi proizvoda.

Tajništvo CLC/TC 59X vodi DKE – Njemačko povjerenstvo za električne, elektroničke i informacijske tehnologije DIN-a i VDE¹-a.

¹ Udruga za električne, elektroničke i informacijske tehnologije

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine je usvojio sljedeće standarde metodom prijevoda u periodu od 1.7.2018. do 30.9.2018:

Putem Tehničkog komiteta BAS/TC 6, Oprema za eksplozivne atmosfere, preuzet je sljedeći standard:

BAS EN 13237:2018, *Potencijalno eksplozivne atmosfere - Termini i definicije za opremu i zaštitne sisteme namijenjene za korištenje u potencijalno eksplozivnim atmosferama.*

Bosanskohercegovački standard BAS EN 13237:2018 identičan je europskom standardu EN 13237:2012, *Potentially explosive atmospheres - Terms and definitions for equipment and protective systems intended for use in potentially explosive atmospheres.*

Ovaj je europski standard izrađen u svrhu pomoći projektantima, proizvođačima i drugim zainteresiranim stranama pri korištenju usklađenih termina i definicija (rječnika) za opremu i zaštitne sustave, namijenjene za korištenje u potencijalno eksplozivnim atmosferama.

Bosanskohercegovački standard BAS EN 13237:2018 pripremio je Tehnički komitet BAS/TC 6, Oprema za eksplozivne atmosfere.

Putem Tehničkog komiteta BAS/TC 21, Beton i proizvodi od betona, preuzet je sljedeći standard:

BAS EN 206+A1:2018, *Beton – Specifikacija, svojstva, proizvodnja i usklađenost*, usvojen je metodom prijevoda putem Tehničkog komiteta BAS/TC 21, *Beton i proizvodi od betona*, Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine. Standard predstavlja prijevod engleske verzije standarda EN 206:2013 s uključenim amandmanom A1 iz 2016. godine. Ovo je drugo izdanje standarda.

Ovaj se europski standard primjenjuje na beton za konstrukcije građene na licu mjesta, predgotovljene konstrukcije i konstruktivne predgotovljene proizvode za zgrade i inženjerske konstrukcije.

Beton po ovom europskom standardu može biti:

- normalne težine, teški i laki;
- proizveden na gradilištu, transportni beton ili proizveden u tvornici za predgotovljene betonske proizvode;
- zbijeni ili samozbijajući da ne bi zadržao znatnu količinu zarobljenog zraka osim uvučenog zraka.

Ovaj standard određuje zahtjeve za: sastojke betona, svojstva svježeg i očvrsllog betona i njihove potvrde, ograničenja za sastav betona, specifikaciju betona, dostavljanje svježeg betona, procedure kontrole proizvodnje, kriterij sukladnosti i vrednovanje sukladnosti.

Standard se ne primjenjuje na: plinobeton, pjenobeton, beton s gustoćom manjom od 800 kg/m³, te vatrostalni beton.

Putem Tehničkog komiteta BAS/TC 41, *Oprema pod tlakom i spremnici*, preuzet je sljedeći standard:

BAS EN 764-5:2018, *Oprema pod pritiskom - Dio 5: Inspeksijska dokumentacija metalnih materijala i usklađenost sa specifikacijama materijala*, koji je preuzet metodom prijevoda europskoga standarda EN 764-5:2014, *Pressure equipment - Part 5: Inspection documentation of metallic materials and compliance with the material specification*.

Ovaj standard specificira odredbe za inspeksijsku dokumentaciju metalnih materijala, prema zahtjevima EU direktive za opremu pod tlakom (PED). Proizvođač opreme pod tlakom mora zadovoljiti osnovne sigurnosne zahtjeve i osigurati da je upotrijebljeni materijal sukladan zahtijevanoj specifikaciji. Za sve materijale koji se koriste u proizvodnji opreme pod tlakom mora postojati dokumentacija koju priprema proizvođač materijala a koja dokazuje sukladnost sa specifikacijom. Proizvođač materijala mora izdati inspeksijsku dokumentaciju prema EN 10204, „tip 3.1” koji daje sljedivost do proizvoda, radi osiguranja sukladnosti sa specifikacijom materijala i drugim zahtjevima.

Putem Tehničkog komiteta BAS/TC 42, Drvo i proizvodi od drveta, preuzeti su sljedeći standardi:

BAS EN 581-1:2018, *Namještaj za vanjsku upotrebu – Namještaj za sjedenje i stolovi za kampovanje, za kućnu i javnu upotrebu – Dio 1: Opći sigurnosni zahtjevi*

i
BAS EN 527-2:2018, *Kancelarijski namještaj – Radni stolovi i pultovi – Dio 2: Mehanički sigurnosni zahtjevi*, u sustav bosanskohercegovačke standardizacije usvojeni su metodom prijevoda.

Izvorne tekstove europskih standarda pripremio je Tehnički komitet CEN/TC 207, *Furniture*, čije je tajništvo pod nadležnošću nacionalnog tijela za standardizaciju Italije (UNI).

Standard BAS EN 581-1:2018 propisuje opće zahtjeve sigurnosti za vanjska sjedala i stolove za kampiranje, za kućnu i javnu uporabu, namijenjenih odraslima, bez obzira na materijale, dizajn/konstrukciju ili proizvodne procese. Standard se ne odnosi na sjedala za gledatelje u objektima i ne uključuje zahtjeve za trajnost materijala za tapaciranje, točkova, mehanizama za naslanjanje i naginjanje i mehanizama za podešavanje visine sjedala.

Mehanički zahtjevi za sigurnost pokriveni su standardom EN 581-2 za sjedala i standardom EN 581-3 za stolove.

Aneks A (informativan) predstavlja shematski prikaz zahtjeva i uvjeta koji se odnose na smicanje i pritiskanje, dok Aneks B (informativan) predstavlja obrazloženje koje se odnosi na povrede prstiju.

Standard BAS EN 527-2:2018 propisuje zahtjeve za sigurnost, čvrstoću i izdržljivost radnih stolova i pultova za uredske poslove koji se izvode u sjedećem, polusjedećem/stojećem ili stojećem položaju.

Ne primjenjuje se na ostale uredske stolove, koji su obuhvaćeni standardom EN 15372. Aneks A (informativan) sadrži ispitivanje deformacije gornjeg dijela stola, dok Aneks B (informativan) sadrži primjer izračunavanja krutosti konstrukcije.

Putem Tehničkog komiteta BAS/TC 60, Vrata i prozori, preuzeti su sljedeći standardi:

BAS EN 1125:2018, *Građevinski okovi - Dijelovi izlaza za nuždu s pritisnom šipkom - Zahtjevi i metode ispitivanja*, u sustav bosanskohercegovačke standardizacije usvojen je metodom prijevoda putem Tehničkog komiteta BAS/TC 60, *Vrata i prozori*, Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine.

Izvorni tekst europskog standarda pripremio je Tehnički komitet CEN/TC 33, *Doors, windows, shutters, building hardware and curtain walling*, čije je tajništvo pod nadležnošću AFNOR-a.

Standard BAS EN 1125:2018 definira zahtjeve za proizvođača, tehničke karakteristike i ispitivanje uređaja za izlaz u slučaju nužde koji su mehanički upravljani ili horizontalnom pritisnom polugom ili horizontalnom polugom na dodir, posebno dizajnirane za uporabu u paničnim situacijama na evakuacijskim putevima.

Pogodnost uređaja za izlaz u slučaju nužde za uporabu na sklopovima vrata otpornih na vatru/dim određena je ispitivanjima tehničkih karakteristika zapaljivosti izvođenih sukladno ispitivanjima tehničkih karakteristika zahtijevanim ovim europskim standardom.

Ovaj evropski standard obuhvaća uređaje za izlaz u slučaju nužde koji su u potpunosti proizvedeni i stavljeni na tržište kao proizvod jednog proizvođača ili više od jednog proizvođača a zatim su naknadno plasirani na tržište kao oprema u jednoj transakciji.

BAS EN 12207:2018, *Prozori i vrata - Zrakopropusnost – Klasifikacija*, u sustav bosanskohercegovačke standardizacije usvojeno je metodom prijevoda.

Izvorni tekst europskog standarda pripremio je Tehnički komitet CEN/TC 33, *Doors, windows, shutters, building hardware and curtain walling*, čije je tajništvo pod nadležnošću AFNOR-a.

Standard BAS EN 12207:2018 propisuje klasifikaciju rezultata ispitivanja:

- potpuno sastavljenih prozora i
- vanjskih i unutrašnjih pješačkih vrata,

od bilo kojega materijala nakon testiranja sukladno EN 1026.

Bosanskohercegovački standard BAS EN 12207:2018 pripremio je Tehnički komitet BAS/TC 60, *Vrata i prozori*, Instituta za standardizaciju BiH.

Putem Tehničkog komiteta BAS/TC 58, *Projektovanje građevinskih konstrukcija – Eurokod EN 1990*, Eurokodovi EN 1990, eurokodovi 1,7,8,9 objavljeni su sljedeći izvorni standardizacijski dokumenti:

BAS EN 1991-1-4/NA:2018, *Eurokod 1: Djelovanja na konstrukcije - Dio 1-4: Opća djelovanja - Djelovanja vjetra - Nacionalni dodatak*.

Ovaj izvorni bosanskohercegovački standardizacijski dokument, prvo izdanje, određuje vrijednosti nacionalnih parametara ili određenih postupaka proračuna koji će se upotrebljavati prilikom proračuna

zgrada i inženjerskih građevina koje se grade u Bosni i Hercegovini i omogućuje primjenu standarda BAS EN 1991-1-4:2015, *Eurokod 1: Djelovanja na konstrukcije - Dio 1-4: Opća djelovanja - Djelovanja vjetra*.

Kao sastavni je dio ovog izvornog bosanskohercegovačkog standardizacijskog dokumenta za primjenu standarda BAS EN 1991-1-4:2015 izrađena interaktivna karta osnovne brzine vjetra u Bosni i Hercegovini. Karta je dostupna na <http://www.eurokodovi.ba/>.

Ovaj je bosanskohercegovački standardizacijski dokument pripremio Tehnički komitet BAS/TC 58, *Projektiranje građevinskih konstrukcija – Eurokod EN 1990, eurokodovi 1, 7, 8 i 9*.

BAS EN 1998-1/NA:2018, *Evrokod 8: Projektovanje konstrukcija otpornih na dejstvo zemljotresa – Dio 1: Opšta pravila, seizmička dejstva i pravila za zgrade – Nacionalni dodatak*.

Ovaj izvorni bosanskohercegovački standardizacijski dokument, prvo izdanje, određuje vrijednosti nacionalnih parametara ili određenih postupaka proračuna koji će se upotrebljavati prilikom proračuna zgrada i inženjerskih građevina koje se grade u Bosni i Hercegovini i omogućuje primjenu standarda BAS EN 1998-1:2017, *Evrokod 8: Projektovanje konstrukcija otpornih na dejstvo zemljotresa - Dio 1: Opšta pravila, seizmička dejstva i pravila za zgrade*.

Kao sastavni dio ovog izvornog bosanskohercegovačkog standardizacijskog dokumenta, za primjenu standarda BAS EN 1998-1:2017 izrađena je interaktivna karta seizmičkih zona i referentnih ubrzanja tla u Bosni i Hercegovini. Karta je dostupna na <http://eurokodovi.ba/>.

Ovaj bosanskohercegovački standardizacijski dokument pripremio je Tehnički komitet BAS/TC 58, *Projektiranje građevinskih konstrukcija – Eurokod EN 1990, eurokodovi 1, 7, 8 i 9*.

OSTALE VIJESTI IZ BAS-a

Prvo savjetovanje BH K/O CIRED

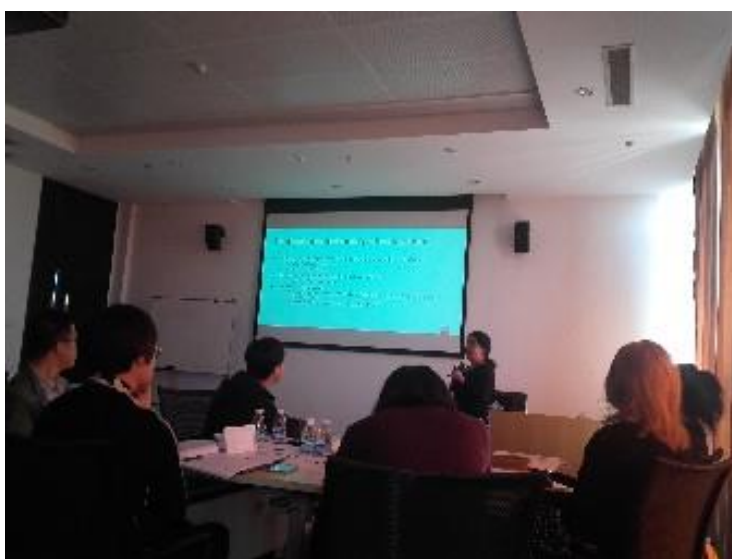
Bosanskohercegovački komitet Međunarodnog vijeća za velike električne sustave (BH K CIGRÉ) i Bosanskohercegovački komitet Međunarodne konferencije o elektrodistribuciji (BH K CIRED) organizirali su Prvo savjetovanje koje se održalo od 14. do 16. listopada 2018. godine u Mostaru.

Više na: http://www.bas.gov.ba/pages/page_6654.html

Održana ISO-ova regionalna obuka o dobrim standardizacijskim praksama

Od 16. do 19. listopada 2018. godine u kineskom gradu Qingdao održana je obuka pod nazivom „ISO regional training on Good Standardization Practices (GSP)“. Organizatori su bili SAC - *Standardization Administration of China*, kinesko nacionalno tijelo za standardizaciju i Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO).

Više na: http://www.bas.gov.ba/pages/page_6653.html

Napredak u implementaciji eurokodova na Balkanu

U Tirani je od 10. do 11. listopada 2018. godine održana radionica „Put naprijed za implementaciju eurokodova na Balkanu”.

Više na: http://www.bas.gov.ba/pages/page_6652.html

Održana ISO-ova regionalna radionica o provedbi nacionalnih standardizacijskih strategija

Od 9. do 11. listopada u Biškeku, Kirgistan, održana je ISO-ova regionalna radionica o provedbi nacionalnih standardizacijskih strategija koju je organizirala Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO) u suradnji s Centrom za standardizaciju i mjeriteljstvo pri Ministarstvu ekonomije Republike Kirgistan (KYRGYZST).

Više na: http://www.bas.gov.ba/pages/page_6651.html

41. opća skupština ISO-a i 52. sastanak DEVCO-a

Ovogodišnja 41. opća skupština ISO-a i 52. sastanak DEVCO-a održani su u švicarskom gradu Ženevi, od 24. do 29. rujna.

Više na: http://www.bas.gov.ba/pages/page_6644.html